

INKTPOTTEN EN HUN GESCHIEDENIS (3)

Inktvoorraadflessen.

In de vorige twee artikelen heb ik aandacht besteed aan de zeer veel voorkomende pen(ne)leggers, kleine inktflesjes, waarin een tiental types zijn te onderscheiden. Voordat ik de andere soorten flesjes beschrijf, behandel ik eerst de verschillende modellen Nederlandse inktvoorraadflessen, waarvan er een vijftal vormen in gebruik zijn geweest.

- De eerste voorraadflessen waren geen echte inktflessen. Voor de verkoop van grotere hoeveelheden inkt aan winkels, kantoren, bedrijven en scholen werden algemene flessen gebruikt. Meestal waren dit donker gekleurde Bordeaux-flessen van 1/1 of 1/2 liter. Deze flessen zijn nog lange tijd - vooral door de fa. Gimborn - gebruikt, voornamelijk omdat ze tamelijk goedkoop waren.

- Een tweede voorraadfles uit de beginjaren van de inktfabrieken waren de zgn. Aleppo-flessen, met een geribde romp. Deze smalle ribben boden een betere houvast, waardoor de fles minder snel uit de hand schoot. De inhoudsmaten waren 1/1 - 1/2 - 1/4 - 1/8 - 1/16 liter, terwijl de verkoopprijzen omstreeks 1925 resp. van f 3,- tot f 0,40 afliepen.

- De derde inktvoorraadfles is de zeer veel gebruikte cylindrische bandinktfles die in 't begin van deze eeuw door de fa. Gimborn werd geïntroduceerd. De firma heeft niet het alleenrecht voor deze fles kunnen behouden, getuige de volgende tekst uit een catalogus van 1926:

De blauw-zwarte Schrijfinkt is onder het merk „NORMAAL” het eerst door ons in den handel gebracht en wel in deze typische door ons ontworpen, thans algemeen bekende flesch.

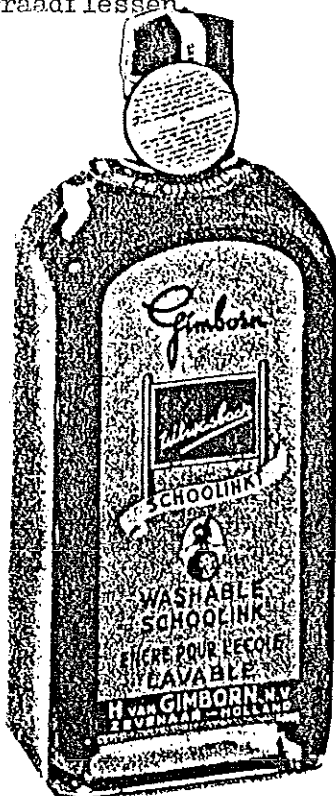
Niet alleen de naam „Normaal” wordt door anderen gevoerd; ook de vorm van de flesch wordt voortdurend nagemaakt.... Men lette dus bij het koopen op den naam **GIMBORN**.

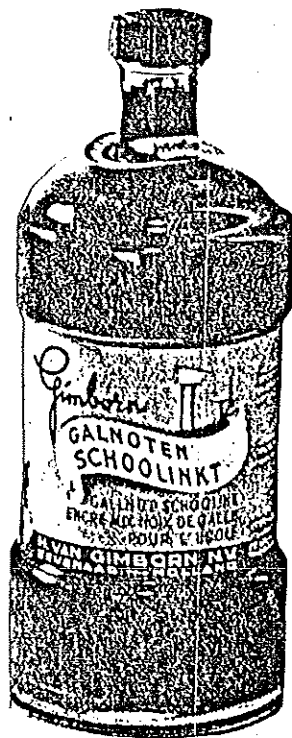
Het model komt in dezelfde inhoudsmaten voor als de Aleppofles, uitgezonderd een twee liter uitvoering. De kleinere modellen van de bandinktfles werden in glasblazerskringen ook wel "garenklosjes" genoemd.

- Een door vele inktfirma's gebruikte voorraad- of schoolinktfles is de vierkante fles of Neelmeyer. Dat deze benaming aan de fles werd gegeven, vond zijn oorzaak in het feit dat de eerste vierkante inktfles door de "Kon. Ned. Kabinet - Inkt - Fabriek Neelmeyer & Co" te Apeldoorn werd ontworpen (eind 19^e eeuw). Op de fles stond in glasopdruk de firmanaam. De voor- en achterkant van de grotere flessen zijn enigszins binnenwaarts gericht. Daar werden de etiketten geplakt. De vorm ligt goed in de hand bij het uitschenken. De vingertoppen en de duim grijpen als het ware om de uitstekende hoekkanten.
- Na de Tweede Wereldoorlog wijzigde de fa. Talens de vorm van de Neelmeyer enigszins. De bodem bleef rechthoekig maar naar de top toe liep de romp gebogen af, dus geen (platte) schouders zoals bij de Neelmeyer. De hals is korter. Ook bij dit type leverde de firma een zgn. "patent-schenker" om morsen bij het schenken te voorkomen.
- Buiten deze vijf beschreven modellen, verschenen er soms andere met inkt gevulde flessen op de markt. Zij kunnen de naam inktvoorraadfles echter niet of nauwelijks dragen. Flessen die normaliter voor hoestdrank, levertraan, machineolie, azijn o.i.d. werden gebruikt, werden door sommige detaillisten en wederverkopers weer als goedkope verpakking aangewend om hun inkt aan de man te brengen.

De drie meest gebruikte inktvoorraadflessen

De Neelmeyer

De bandinktfles

De Bordeaux-fles